

بررسی مساله افت ارزش خودرو ناشی از حوادث و سوانح

❖ مجری طرح: سید محمدتقی فضل هاشمی

❖ همکاران طرح: آزاده بهادر، دکتر مریم اثنی عشری و اسماعیل فلاحی

مقدمه

خسارات حاصل از تصادف رانندگی به دو دسته کلی مستقیم و غیر مستقیم تقسیم می‌شود. منظور از خسارات مستقیم آن دسته از خساراتی است که به طور محسوس دیده می‌شود و با استفاده از هزینه پرداخت شده توسط بیمه جبران می‌شود؛ اما خسارت غیرمستقیم در ظاهر مشخص نیست و فقط باعث کاهش ارزش خودرو می‌شود. به این خسارت غیر مستقیم، خسارت افت قیمت خودرو گفته می‌شود.

در یک تصادف رانندگی واضح است که حسب سال ساخت و شرایط خودرویی که دچار حادثه شده، از ارزش معاملاتی آن کاسته می‌شود؛ به‌گونه‌ای که حتی اگر تعمیر یا تعویض قطعات از بالاترین استانداردهای کیفی برخوردار باشد؛ خریداران بالقوه حاضر نیستند به نسبت قبل از تصادف، مبلغ مناسبی را برای خودرویی پرداخت نمایند که سابقاً دچار حادثه شده و ارزش معاملاتی آن کاهش یافته است. به عبارت دیگر «افت قیمت خودرو»، تفاوت قیمت خودرو پیش از حادثه رانندگی و پس از آن است و در بیشتر بیمه‌های خودرو در دنیا، بیمه افت قیمت مشمول خودروی زیان‌دیده می‌باشد و نه خودروی مقصر حادثه.

روش تحقیق: روش تحقیق مطالعه تطبیقی توصیفی یکی از زیر شاخه‌های مطالعات تطبیقی است که به مقایسه دو یا چند پدیده با هدف توصیف ویژگی‌ها و شرایط موجود آنها می‌پردازد. در این روش، محقق صرفاً به توصیف و مقایسه ویژگی‌های مختلف بین واحدهای مورد مطالعه می‌پردازد، بدون اینکه دآوری یا ارزش‌گذاری انجام دهد.

روش جمع‌آوری اطلاعات: برای جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها در این تحقیق از روش کتابخانه‌ای و میدانی (بهره‌برداری از مطالعات انجام شده در این زمینه و مصاحبه با خبرگان و فعالان حوزه بیمه‌های اتومبیل) استفاده خواهد شد.

مقدمه

سوالات تحقیق:

- وضعیت افت قیمت خودرو در کشور به چه شکل است؟
- خسارت افت قیمت مسبب حادثه و زیان دیده حادثه چیست؟
- تجارب سایر کشورها در زمینه افت قیمت چیست؟
- بهترین راه حل در مواجهه با این موضوع از منظر خبرگان بیمه اتومبیل چیست؟
- راهکارها و پیشنهادات بومی سازی شده در مواجهه با این موضوع چه می باشد؟

مروری بر آمارهای خسارت افت قیمت در دو شرکت بیمه آسیا و آرمان

با توجه به عدم ثبت خسارت‌های افت قیمت در سامانه بیمه‌گری شرکت‌های بیمه و لزوم بررسی خسارت‌های افت قیمت در پرونده‌های خسارتی در تعداد ۷۷ شعبه بیمه آسیا و در تعداد ۳۶ شعبه بیمه آرمان، مجموع خسارت‌های پرداخت شده بابت افت قیمت خودرو در این دو شرکت به شرح جدول زیر می‌باشد:

۱۴۰۱	۱۴۰۰	خسارت افت قیمت (بر حسب میلیارد ریال)
۹۹۳،۲۵۹	۵۴۱،۲۶۸	آسیا
۱۸،۸۸۴	۱۱،۴۴۸	آرمان

مروری بر آمارهای خسارت افت قیمت در دو شرکت بیمه آسیا و آرمان

۱۴۰۱	۱۴۰۰	سهم خسارت افت قیمت از کل خسارت بیمه شخص ثالث
۲.۴ درصد	۲ درصد	آسیا
۱.۴ درصد	۱.۳ درصد	آرمان

که همانگونه که ملاحظه می‌شود در سال‌های اخیر خسارت افت قیمت، سهم قابل توجهی را به خود اختصاص داده است که صنعت بیمه بدون دریافت حق بیمه اضافی در این بخش، جبران خسارت را انجام می‌دهد و بنا به اذعان صاحب‌نظران در این حیطه، در بسیاری از پرونده‌ها، خسارت پرداخت شده در بخش افت قیمت چندین برابر خسارت پرداخت شده در بخش ثالث مالی می‌باشد که از این رو به دلیل زیان انباشته در رشته بیمه شخص ثالث در طی سالیان گذشته به دلیل قیمت‌گذاری دستوری، شرایط نامناسب تحمیل شده بر صنعت بیمه از بابت خسارت‌های افت قیمت، شرایط این رشته بیمه‌ای را حادثتر و بحرانی‌تر نموده است.

۱- قبل از تصویب دستورالعمل نحوه محاسبه خسارت کسر قیمت وسیله نقلیه (مصوب شورای عالی بیمه)

لازم به ذکر است که بیمه افت قیمت خودرو در بیمه شخص ثالث، همانند بیمه بدنه اتومبیل تا کنون در کشور طراحی نشده است و از زمان اجرایی شدن تبصره ۳ و ۴ ماده ۸ قانون بیمه شخص ثالث (خصوصاً از سال ۱۳۹۸ به بعد به دلیل افزایش قیمت خودرو و به تبع آن افزایش مطالبه افت قیمت)، مطالبه افت قیمت یک روند افزایشی به خود گرفته است (به این دلیل که زیان دیدگان اصل خسارت خود را ناشی از اعمال تبصره ۳ و ۴ ماده ۸ قانون حاکم دریافت نمی نمودند و آنان از طریق شکایت، سعی در جبران خسارت وارده را دارند) و طرح این شکایت در شورای حل اختلاف از دو طریق امکان پذیر می باشد:

- حالت اول: طرح دادخواست زیان دیده در شورای حل اختلاف علیه مقصر حادثه
- حالت دوم: طرح دادخواست زیان دیده در شورای حل اختلاف علیه مقصر حادثه و شرکت بیمه توامان

وضعیت خسارت افت قیمت خودرو در کشور – قبل از تصویب دستورالعمل توسط بیمه مرکزی

۱- قبل از تصویب دستورالعمل نحوه محاسبه خسارت کسر قیمت وسیله نقلیه (مصوب شورای عالی بیمه)

بعد از تحویل دادخواست، کارشناس رسمی دادگستری در خصوص میزان افت قیمت اعلام نظر می کند و رای صادر می شود:

- حالت اول: در این حالت اگر رای به محکومیت علیه مقصر حادثه صادر شود، معمولاً وسیله نقلیه یا مال شناسایی شده توقیف می شود.
- حالت دوم: در این حالت اگر رای به محکومیت علیه شرکت بیمه صادر شود، این رای از طریق سامانه ثنا برای شرکت بیمه ارسال شده و در پرونده درج می شود و شرکت بیمه موظف به پرداخت خسارت ناشی از افت قیمت خودرو به زیان دیده می باشد به عبارتی به جهت استحکام آرا خسارت افت قیمت به شرکت بیمه گر تحمیل می شود.
- لازم به ذکر است که در عمده موارد در صورتی که سقف تعهدات مالی (اجباری و اختیاری) برای جبران خسارت مالی پرداخت نشده باشد؛ امکان پرداخت خسارت برای افت قیمت (به میزان باقی مانده از سقف تعهد مالی) وجود دارد و در غیر این صورت، عمدتاً امکان پرداخت خسارت بابت افت قیمت وجود ندارد.

وضعیت خسارت افت قیمت خودرو در کشور – قبل از تصویب دستورالعمل توسط بیمه مرکزی

۱- قبل از تصویب دستورالعمل نحوه محاسبه خسارت کسر قیمت وسیله نقلیه (مصوب شورای عالی بیمه)

❖ روش‌های برآورد خسارت افت قیمت در کشور از منظر ارزیابان رسمی خسارت بیمه مرکزی و کارشناسان رسمی دادگستری

❖ به دلیل مفصل بودن نحوه محاسبه افت قیمت قبل از تصویب دستورالعمل توسط بیمه مرکزی، به بخش‌های انتهایی فصل اول طرح پژوهشی با عنوان: «بررسی مساله افت ارزش خودرو ناشی از حوادث و سوانح» رجوع شود. گزارش این طرح پژوهشی از طریق سایت پژوهشکده قابل دانلود می‌باشد.

وضعیت خسارت افت قیمت خودرو در کشور – بعد از تصویب دستورالعمل توسط بیمه مرکزی

۲- بعد از تصویب دستورالعمل نحوه محاسبه خسارت کسر قیمت وسیله نقلیه (مصوب شورای عالی بیمه)

در فصل دوم این دستورالعمل به روش محاسبه کسر قیمت وسیله نقلیه به شرح زیر پرداخته شده است:

ماده ۳- میزان کسر قیمت وسایل نقلیه با توجه به شاخص‌های ارزش وسیله نقلیه، ضریب سن و ضریب تصادف از فرمول زیر محاسبه می‌شود:

$$۴۰۰ / (\text{ضریب سن} * \text{ضریب تصادف} * \text{ارزش وسیله نقلیه}) = \text{کسر قیمت}$$

تبصره- در فرمول محاسباتی فوق، ارزش وسیله نقلیه حداکثر معادل گران‌ترین خودرو متعارف (وفق حکم مندرج در تبصره «۴» ماده (۸) قانون) می‌باشد. در خصوص وسایل نقلیه‌ای که ارزش آنها کمتر از مبلغ مذکور است، ارزش معاملاتی بلافاصله قبل از وقوع حادثه با نظر مؤسسه بیمه، ارزیاب مستقل خسارت بیمه‌ای و کارشناسان رسمی دادگستری و قوه قضائیه لحاظ می‌شود.

وضعیت خسارت افت قیمت خودرو در کشور – بعد از تصویب دستورالعمل توسط بیمه مرکزی

۲- بعد از تصویب دستورالعمل نحوه محاسبه خسارت کسر قیمت وسیله نقلیه (مصوب شورای عالی بیمه)

ضریب			نام قطعه	ردیف
خسارت شدید	خسارت متوسط	خسارت جزئی		
۷	۵	۳	سقف	۱
۴	۳	۲	کلاف	۲
۴	۳	۲	ستون	۳
۴	۳	۲	درب موتور	۴
۳	۲	۱	سینی جلو	۵
۷	۵	۳	شاسی جلو	۶
۳	۲	۱	گلگیر جلو	۷
۳	۲	۱	درب جلو	۸
۳	۲	۱	درب عقب	۹
۳	۲	۱	رکاب	۱۰
۵	۳	۲	گلگیر عقب	۱۱
۵	۳	۱	درب صندوق	۱۲
۳	۲	۱	سینی عقب	۱۳
۵	۴	۲	سینی کف صندوق	۱۴
۶	۴	۲	شاسی عقب	۱۵
۸	۶	۴	کف اتاق	۱۶
۳	-	-	بلوکه سیلندر	۱۷

ضریب تصادف

وضعیت خسارت افت قیمت خودرو در کشور – بعد از تصویب دستورالعمل توسط بیمه مرکزی

۲- بعد از تصویب دستورالعمل نحوه محاسبه خسارت کسر قیمت وسیله نقلیه (مصوب شورای عالی بیمه)

تبصره ۱- خسارت وارده به قطعات زیر، مشمول پرداخت کسر قیمت وسیله نقلیه نمی‌باشد: سپر جلو و عقب، چراغ‌ها، جلو پنجره، آینه‌ها، شیشه‌ها، شیشه سانروف و پانوراما، قفل درب‌ها، لوازم تزئینی، تایرها و رینگ آنها، دستگیره‌ها، زه‌ها، دیفیوژر، فلاپ‌ها، برف‌پاکن‌ها، دوربین‌ها، قطعات برقی، باتری، رادیاتور، حسگرها و قطعات داخلی اتاق وسیله نقلیه.

تبصره ۲- برای وسایل نقلیه‌ای که در زمان وقوع حادثه پنج سال یا کمتر از تاریخ تولید آنها گذشته باشد و به دلیل شدت حادثه با رعایت ماده (۳۰) قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی تعویض موتور آنها ضرورت داشته باشد، قطعات خسارت دیده با ضریب تصادف ۵ محاسبه می‌گردد.

ماده ۵- چنانچه محرز شود قطعات مندرج در جدول شماره (۱) این دستورالعمل، قبل از وقوع حادثه دچار خسارت متوسط یا شدید شده یا قبلاً از محل بیمه شخص ثالث و یا بیمه بدنه، بابت خسارت‌های متوسط یا شدید وارده به قطعات مذکور مبالغی بابت کسر قیمت وسیله نقلیه دریافت شده است، آن وسیله نقلیه مشمول خسارت کسر قیمت نمی‌شود.

وضعیت خسارت افت قیمت خودرو در کشور – بعد از تصویب دستورالعمل توسط بیمه مرکزی

۲- بعد از تصویب دستورالعمل نحوه محاسبه خسارت کسر قیمت وسیله نقلیه (مصوب شورای عالی بیمه)

ماده ۶- ضریب سن براساس سال ساخت وسیله نقلیه و طبق مقادیر مندرج در جدول شماره (۲) به شرح ذیل است:

ضریب	مدل	ردیف
۳	مدل سال	۱
۲.۹	تا یک سال پایین تر از مدل سال	۲
۲.۸	تا دو سال پایین تر از مدل سال	۳
۲.۷	تا سه سال پایین تر از مدل سال	۴
۲.۶	تا چهار سال پایین تر از مدل سال	۵
۲.۵	تا پنج سال پایین تر از مدل سال	۶
۲.۴	تا شش سال پایین تر از مدل سال	۷
۲.۳	تا هفت سال پایین تر از مدل سال	۸
۲.۲	تا هشت سال پایین تر از مدل سال	۹
۲.۱	تا نه سال پایین تر از مدل سال	۱۰
۲.۰۵	تا ده سال پایین تر از مدل سال	۱۱

ضریب سن

تبصره- وسایل نقلیه که در زمان وقوع حادثه ده سال یا بیشتر از سال ساخت آنها گذشته باشد، مشمول دریافت خسارت کسر قیمت نمی باشند.

وضعیت خسارت افت قیمت خودرو در کشور – بعد از تصویب دستورالعمل توسط بیمه مرکزی

۲- بعد از تصویب دستورالعمل نحوه محاسبه خسارت کسر قیمت وسیله نقلیه (مصوب شورای عالی بیمه)

ماده ۷- کسر قیمت وسایل نقلیه که در زمان وقوع حادثه پنج سال یا کمتر از تاریخ تولید آنها گذشته باشد و در اثر حادثه، اتاق آنها تعویض شده باشد، به میزان ده درصد از ارزش وسیله نقلیه با رعایت سایر مفاد این دستورالعمل خواهد بود.

ماده ۸- حداکثر خسارت قابل جبران بابت کسر قیمت وسیله نقلیه از طریق بیمه‌نامه و یا مقصر حادثه به میزان بیست درصد ارزش وسیله نقلیه با رعایت تبصره‌های «۳» و «۴» ماده (۸) قانون بیمه اجباری شخص ثالث است.

تبصره- پوشش بیمه برای جبران خسارت کسر قیمت، مزاد بر تعهدات مالی اجباری، در قالب اخذ پوشش بیمه اختیاری از مؤسسات بیمه بازرگانی با رعایت مقررات مربوط امکان‌پذیر است.

تجارب سایر کشورها در زمینه افت قیمت

پوشش افت قیمت خودرو بسته به قوانین و مقررات بیمه‌ای در کشورهای مختلف، می‌تواند متفاوت باشد. در برخی کشورها، ممکن است خسارت افت قیمت به رانندگان مقصر تصادف پرداخت نشود، در حالی که رانندگان غیرمقصر ممکن است بتوانند به راحتی این خسارت را از طریق بیمه راننده مقصر مطالبه کنند. لازم به ذکر است که شرایط یکسانی در کشورها مبنی بر پرداخت یا عدم پرداخت خسارت افت قیمت در کشورها به راننده مقصر یا راننده غیر مقصر وجود ندارد و شرایط می‌تواند کشور به کشور متفاوت باشد از این رو برای رانندگان ضروری است که شرایط بیمه‌نامه خود را بررسی کنند و شرایط دریافت خسارت را احصاء نمایند.

مروری بر انواع رایج افت قیمت در سایر کشورها

به طور کلی **۳ نوع افت قیمت** داریم که در این بخش به شرح انواع افت قیمت می‌پردازیم:

۱- افت قیمت فوری:

این نوع افت قیمت از دست دادن ارزش خودرو، بلافاصله پس از حادثه و قبل از انجام هرگونه تعمیر ایجاد می‌شود و تفاوت در ارزش بازار بلافاصله قبل و بعد از حادثه می‌باشد.

به عبارت دیگر افت قیمت فوری در بیمه اتومبیل، به کاهش ارزش وسیله نقلیه در پی تصادف یا حوادث دیگری که منجر به خسارت می‌شود، اشاره دارد و این کاهش ارزش می‌تواند حتی پس از تعمیر خودرو و بازگشت به شرایط قبل از تصادف نیز رخ دهد.

شرکت‌های بیمه ممکن است پوشش مربوط به افت قیمت فوری را به بیمه‌گذاران ارائه دهند و این پوشش به طور معمول بر اساس عواملی مانند میزان آسیب و سن خودرو، درصد مشخصی از ارزش خودرو قبل از تصادف را پرداخت می‌کند.

برای بیمه‌گذاران مهم است که اطلاعات درستی از پوشش افت قیمت فوری داشته باشند، زیرا می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر جبران خسارت پس از حادثه داشته باشد.

مروری بر انواع رایج افت قیمت در سایر کشورها

۲- افت قیمت ذاتی:

این نوع از افت قیمت خودرو به کاهش ارزشی اشاره دارد که پس از تعمیر کامل و حرفه‌ای آن نیز باقی می‌ماند. این از دست دادن ارزش، از این واقعیت ساده ناشی می‌شود که وسیله نقلیه دچار تصادف شده است. این نوع آسیب که باعث کاهش ارزش خودرو می‌گردد؛ با عنوان «آسیب انگ» نیز شناخته می‌شود. به عنوان مثال در دو وسیله نقلیه یکسان، خودرویی که هرگز آسیب ندیده، بر خودرویی که آسیب دیده و تعمیر شده است ارجحیت دارد.

به عبارت دیگر افت قیمت ذاتی به کاهش ارزش بازار یک وسیله نقلیه اشاره دارد که در نتیجه تصادف رخ می‌دهد، حتی پس از تعمیر کامل و صرف نظر از اینکه چقدر مناسب تعمیر شده است.

در بیمه اتومبیل، افت قیمت ذاتی، یک نگرانی قابل توجه برای بیمه‌شدگانی است که می‌خواهند اطمینان حاصل کنند که هر گونه ضرر در ارزشی که وسیله نقلیه آنها ممکن است پس از تصادف با آن مواجه شود، به اندازه کافی جبران شود. برخی از بیمه‌نامه‌ها ممکن است شامل پوششی برای افت قیمت ذاتی باشند، در حالی که برخی دیگر ممکن است بیمه‌گذاران را ملزم به خرید پوشش اضافی یا درخواست غرامت از طریق بیمه شخص ثالث کنند.

مروری بر انواع رایج افت قیمت در سایر کشورها

۳- افت قیمت مربوط به تعمیر:

این نوع افت قیمت به از دست دادن ارزش وسیله نقلیه که در نتیجه تعمیرات ناقص یا ضعیف انجام می‌شود، اشاره دارد. این افت می‌تواند شامل آسیب‌های ظاهری ساده باشد که پس از تعمیر باقی می‌ماند یا نقص‌های مکانیکی یا ساختاری عمده.

در واقع افت قیمت مربوط به تعمیر، به کاهش ارزش وسیله نقلیه‌ای اشاره دارد که پس از تصادف یا آسیب دیدگی تعمیر شده است. این کاهش ارزش، اغلب به دلیل این تصور است که یک وسیله نقلیه تعمیر شده به اندازه خودرویی که هرگز آسیب ندیده، ارزشمند یا قابل اعتماد نیست.

برای رسیدگی به افت قیمت مربوط به تعمیر، مهم است که اطمینان حاصل شود که تعمیرات به درستی و توسط یک تعمیرگاه معتبر انجام می‌شود. همچنین نگهداری سوابق دقیق تعمیرات و هرگونه مستندات مربوط به حادثه یا آسیب ممکن است مفید باشد.

در برخی موارد، ممکن است بتوان مقداری از افت قیمت را از طریق ادعای کاهش ارزش خودرو با شرکت بیمه یا از طریق اقدامات قانونی علیه شخص مقصر، این خسارت را جبران کرد.

بررسی روش برآورد خسارت افت قیمت در سایر کشورهای دنیا

کشورهای مورد مطالعه: کشورهای هند، ترکیه، انگلستان، آلمان، مالزی و آمریکا

استفاده از فرمول 17c:

دلیل اینکه اکثر شرکت‌های بیمه در دنیا از این فرمول برای محاسبه افت قیمت استفاده می‌کنند این است که کمترین میزان افت قیمت به بیمه‌گذار تعلق می‌گیرد و این فرمول یک فرمول محتاطانه برای شرکت بیمه برای پرداخت خسارت افت قیمت به حساب می‌آید. مزیت استفاده از این فرمول این است که نیازی به نظر ارزیاب خسارت برای تعیین افت قیمت نمی‌باشد و در حالی که فرمول دقیقی نیست؛ توسط بسیاری از شرکت‌های بیمه در دنیا استفاده می‌شود.

برای محاسبه افت قیمت بر اساس این فرمول باید ۴ مرحله به شرح زیر طی شود:

بررسی روش برآورد خسارت افت قیمت در سایر کشورهای دنیا

مرحله اول: تعیین قیمت روز وسیله نقلیه

قیمت روز خودرو از طریق وبسایت‌های زیر قابل دسترس می‌باشد:

- National Automobile Dealers Association (NADA)
- Kelley Blue Book (KBB)
- Edmunds

در این وبسایت‌ها قیمت وسیله نقلیه بر اساس سال ساخت، مدل، کشور سازنده، میزان مسافت پیموده‌شده، آپشن‌های اتومبیل و ... قابل دسترس می‌باشد.

در صورت تمایل به محاسبه قیمت یک خودروی تصادفی، پس از استخراج قیمت از وبسایت‌های فوق باید به یک ارزیاب خسارت رجوع شود و از این طریق قیمت آن خودروی تصادفی استخراج گردد.

بررسی روش برآورد خسارت افت قیمت در سایر کشورهای دنیا

مرحله دوم: تعیین حداکثر مبلغ قابل جبران

عمدتاً شرکت‌های بیمه، ۱۰ درصد مبلغ تعیین شده در فاز اول را به عنوان حداکثر مبلغ قابل جبران در نظر می‌گیرند. (به دلیل اینکه میزان خسارت پرداختی، تحت کنترل بیمه‌گر باشد و حد و حدودی برای آن مشخص شود).

بررسی روش برآورد خسارت افت قیمت در سایر کشورهای دنیا

مرحله سوم: تعیین حداکثر مبلغ قابل جبران

حداکثر مبلغ قابل جبران در مرحله قبل (مرحله ۲)، در این مرحله با استفاده از نوع خسارت تعدیل می‌شود:

ردیف	نوع خسارت	ضریب تعدیل
۱	خسارت‌های بسیار شدید: این گونه خسارت‌ها به خسارت‌های کلی شباهت دارند؛ مانند آسیب به اسکلت و شاسی خودرو، شکسته شدن شیشه‌ها، باز شدن کیسه هوا، امکان باز شدن درب‌ها یا درب صندوق عقب وجود ندارد، فرو رفتگی شدید در بدنه اتومبیل و ...	۱
۲	خسارت‌های شدید: این گونه خسارت‌ها تا حدی به خسارت‌های کلی شباهت دارند؛ فرو رفتگی شدید در بدنه اتومبیل، روشنایی اتومبیل قطع شده باشد و ...	۰.۷۵
۳	خسارت‌های متوسط: هر نوع خسارتی که به هر طریقی عملکرد خودرو را مختل کند، آسیب متوسط می‌باشد؛ مانند آسیب به درب اتومبیل تا حدی که نتوان آن را کاملاً باز یا بسته کرد، کنده شدن گلگیر و ...	۰.۵
۴	خسارت‌های کم: دو قطعه از اتومبیل دچار آسیب شده باشد.	۰.۲۵
۵	خسارت‌های جزئی: این دسته از خسارت‌ها در خودرو، عمدتاً غیرقابل مشاهده یا به سختی قابل مشاهده می‌باشند؛ مانند خراش یا فرورفتگی‌های کوچک روی بدنه خودرو	۰

بررسی روش برآورد خسارت افت قیمت در سایر کشورهای دنیا

مرحله چهارم: تعدیل کننده حداکثر مبلغ قابل جبران با استفاده از میزان مسافت پیموده شده

حداکثر مبلغ قابل جبران در مرحله ۲، در این مرحله با استفاده از میزان مسافت پیموده شده تعدیل می شود:

ردیف	میزان مسافت پیموده شده (مایل)	ضریب تعدیل
۱	۰ تا ۱۹.۹۹۹	۱
۲	۲۰.۰۰۰ تا ۳۹.۹۹۹	۰.۸
۳	۴۰.۰۰۰ تا ۵۹.۹۹۹	۰.۶
۴	۶۰.۰۰۰ تا ۷۹.۹۹۹	۰.۴
۵	۸۰.۰۰۰ تا ۹۹.۹۹۹	۰.۲
۶	۱۰۰.۰۰۰ و بیشتر	۰

بررسی روش برآورد خسارت افت قیمت در سایر کشورهای دنیا

مثال از فرمول 17C

به کارگیری فرمول c17c

\$۲۰.۰۰۰	ارزش خودرو
$0.10 * \$20,000 = \$2,000$	حداکثر خسارت پایه قابل جبران
$0.75 * \$2,000 = \$1,500$	تعدیل کننده نوع خسارت (خسارت جدی و خسارت ساختاری) = ۰.۷۵ (مستخرج از جداول فوق)
$0.4 * \$1,500 = \600	تعدیل کننده مسافت پیموده شده (بین ۶۰.۰۰۰ تا ۷۹.۹۹۹ مایل) = ۰.۴ (مستخرج از جداول فوق)
\$۶۰۰	مبلغ قابل پرداخت برای افت قیمت

بررسی روش برآورد خسارت افت قیمت در سایر کشورهای دنیا

فرمول 17C در کشور آمریکا ملاک عمل می‌باشد، برای محاسبه افت قیمت، متغیرهای قیمت روز وسیله نقلیه، میزان آسیب و میزان مسافت پیموده‌شده در نظر گرفته می‌شود و حال آنکه می‌توان این فرمول را با توجه به مطالعات سایر کشورها (**اعم از هند، ترکیه، انگلستان، آلمان و مالزی**) به شرح زیر بهبود بخشید:

* **سن خودرو:** سن خودرو یکی دیگر از عوامل مهم در تعیین افت قیمت است. خودروهای قدیمی‌تر معمولاً بیشتر تحت تأثیر استهلاک قرار می‌گیرند و ممکن است افت قیمت بیشتری داشته باشند.

بازه تغییرات تا ۴ سال در نظر گرفته شده و به ازای هر سال سن خودرو، می‌توان ضرایب زیر را به این موضوع اختصاص داد.

ضریب تعدیل	سن وسیله نقلیه
۵٪	تا ۶ ماه
۱۵٪	از ۶ ماه تا ۱ سال
۲۰٪	از ۱ سال تا ۲ سال
۳۰٪	از ۲ سال تا ۳ سال
۴۰٪	از ۳ سال تا ۴ سال
۵۰٪	از ۴ سال تا ۵ سال
توافقی بین بیمه‌گر و بیمه‌گذار	بالای ۵ سال

بررسی روش برآورد خسارت افت قیمت در سایر کشورهای دنیا

*** وضعیت کلی وسیله نقلیه قبل و بعد از تصادف:** وضعیت کلی فیزیکی و عملکردی خودرو قبل از تصادف نقش مهمی در تعیین افت قیمت دارد. اگر خودرو در شرایط خوبی باشد، افت قیمت کمتری را تجربه خواهد کرد. برعکس، اگر خودرو قبلاً دچار مشکلاتی بوده باشد، ممکن است افت قیمت بیشتری داشته باشد. در مورد وضعیت کلی بعد از تصادف باید اشاره داشت که حتی اگر خودرو به خوبی تعمیر شده باشد، سابقه تصادف می‌تواند بر ارزش آن تأثیر منفی بگذارد. خریداران معمولاً نسبت به خرید خودروهایی که سابقه تصادف دارند، احتیاط بیشتری نشان می‌دهند.

*** تاثیر تصادفات قبلی:** وجود تصادفات قبلی می‌تواند به طور مستقیم بر ارزش فعلی خودرو تأثیر بگذارد. هرچه تعداد تصادفات بیشتر باشد، احتمال کاهش ارزش بیشتر خواهد بود و این موضوع بسته به نوع و تعداد تصادفات قبلی، می‌تواند تغییر کند.

بررسی روش برآورد خسارت افت قیمت در سایر کشورهای دنیا

* **کیفیت تعمیرات و استفاده یا عدم استفاده از قطعات اصلی:** کیفیت تعمیرات بر روی خودرو پس از تصادف، نقش کلیدی در تعیین افت قیمت دارد. تعمیراتی که به درستی انجام شوند و خودرو را به وضعیت قبل از تصادف بازگردانند، معمولاً افت قیمت کمتری را تجربه می‌کنند.

در مورد استفاده از قطعات اصلی باید ذکر کرد که استفاده از قطعات اصلی و باکیفیت در تعمیرات می‌تواند به حفظ ارزش خودرو کمک کند. برعکس، استفاده از قطعات غیر اصلی یا بی‌کیفیت می‌تواند باعث کاهش بیشتر ارزش شود. بازه تغییرات این متغیر از ۰ تا ۱۰۰٪ در نظر گرفته می‌شود و اگر قطعات اصلی استفاده شده باشند، ضریب برابر با ۱ است و اگر از قطعات غیر اصلی استفاده شده باشد، ضریب نزدیک به ۰ خواهد بود.

کیفیت تعمیرات	ضریب تعدیل
تعمیرات بی‌کیفیت	۰
تعمیرات تاحدی بی‌کیفیت	۲۵٪
تعمیرات با کیفیت متوسط (استفاده از برخی قطعات غیر اصل)	۵۰٪
تعمیرات با کیفیت قابل قبول	۷۵٪
تعمیرات با کیفیت بالا (قطعات اصلی)	۱۰۰٪

بررسی روش برآورد خسارت افت قیمت در سایر کشورهای دنیا

*** شرایط بازار:** شرایط بازار نیز تأثیر زیادی بر محاسبه افت قیمت دارد. اگر بازار برای خودروهای دست دوم خوب باشد و تقاضا بالا باشد، ممکن است افت قیمت کمتری مشاهده شود. در مورد مدل و برند خودرو باید اشاره کرد که برندهای لوکس معمولاً افت قیمت بیشتری را نسبت به برندهای داخلی که معمولاً دارای بازار پایدارتری هستند؛ تجربه می‌کنند و بسته به شرایط اقتصادی و تقاضا برای خودروها، این ضریب می‌تواند در این بازه متغیر باشد.

شرایط بازار	ضریب تعدیل
بازار بسیار نامساعد	۰
بازار نامساعد	٪۲۵
شرایط بازار خنثی	٪۵۰
بازار مساعد	٪۷۵
بازار بسیار مساعد	٪۱۰۰

مقایسه‌ای بین خروجی این طرح با دستورالعمل نحوه محاسبه خسارت کسر قیمت وسیله نقلیه (مصوب شورای عالی بیمه)

در مقایسه بین خروجی این طرح و دستورالعمل نحوه محاسبه خسارت کسر قیمت وسیله نقلیه (مصوب شورای عالی بیمه) باید اذعان داشت که در محاسبه افت قیمت بر اساس خروجی‌های این طرح، به متغیرهایی اعم از موارد زیر توجه شده است:

- قیمت روز وسیله نقلیه
- میزان آسیب
- میزان مسافت پیموده‌شده
- سن خودرو
- وضعیت کلی وسیله نقلیه قبل و بعد از تصادف
- کیفیت تعمیرات
- استفاده یا عدم استفاده از قطعات اصلی
- شرایط بازار

از طرفی بر اساس دستورالعمل نحوه محاسبه خسارت کسر قیمت وسیله نقلیه (مصوب شورای عالی بیمه)، متغیرهای زیر ملاک عمل قرار گرفته‌اند:

- ارزش وسیله نقلیه
- ضریب تصادف
- ضریب سن

که در مقایسه عوامل موثر در تعیین افت قیمت بر اساس مقاله حاضر و بر اساس دستورالعمل شورای عالی بیمه، می‌توان ملاحظه کرد که نتایج این طرح پژوهشی، روش توسعه‌یافته‌تری را برای محاسبه افت قیمت ارائه داده است.

احصای چالش‌های مربوط به مبحث افت قیمت از منظر خبرگان بیمه اتومبیل

در این بخش به احصای چالش‌های مربوط به موضوع افت قیمت بر اساس مصاحبه با قضات، کارشناسان رسمی دادگستری، ارزیابان خسارت بیمه‌ای، نمایندگان صنعت بیمه و بیمه‌گذاران خواهیم پرداخت؛ اما لازم است قبل از ارائه نتایج مربوط به مصاحبه، کلیاتی از آن مورد بحث و بررسی قرار گیرند:

* گروه‌های مصاحبه‌شونده: ۵ گروه به شرح: ۱- قضات، ۲- کارشناسان رسمی دادگستری، ۳- ارزیابان خسارت بیمه‌ای، ۴- نمایندگان صنعت بیمه و ۵- بیمه‌گذاران می‌باشند.

* تعداد نمونه انتخاب شده: در این پژوهش از مصاحبه به عمل آمد که در مجموع ۳۵ مصاحبه و از هر گروه ۷ مصاحبه انجام شده است.

* معیارهای انتخاب نمونه: برای انتخاب مصاحبه‌شوندگان، معیارهایی مانند تخصص، تجربه و شناخت کافی از موضوع افت قیمت ملاک عمل قرار گرفت.

* روش بررسی کفایت نمونه: برای بررسی کفایت نمونه، به اصل اشباع نظری توجه شده است. این بدان معناست که مصاحبه‌ها تا زمانی ادامه یافت که اطلاعات جدیدی به داده‌های قبلی اضافه نشود.

مصاحبه با قضات در خصوص مطالبه افت قیمت

کلیه نظریات قضات در نظریات مشورتی قوه قضاییه منتشر شده است که عمدتاً مصاحبه با تعدادی از قضات نیز چیزی فراتر از این نظریات مشورتی در این حوزه نمی‌باشد. طبق مصاحبه‌های انجام‌شده با قضات به عنوان یک چالش اصلی ملاحظه شد که وحدت رویه‌ای بین قضات در خصوص پرداخت شدن یا پرداخت نشدن خسارت افت قیمت وجود ندارد، برخی معتقدند خسارت‌ها باید توسط شرکت بیمه جبران شود، برخی دیگر بر این باورند که خسارت‌ها باید توسط مسبب حادثه پرداخت شود و بعضی دیگر اعتقاد دارند که خسارتی نباید پرداخت شود؛ به این معنا که موضوعی یکسان، خروجی‌های متفاوتی دارد و خسارت زیان‌دیده از پرداخت خسارت تا عدم پرداخت خسارتی یا جبران بخشی از خسارت می‌تواند متغیر باشد و این موضوع و این شرایط و نبودن وحدت رویه، نهایتاً به نارضایتی بیمه‌گذاران و همچنین از دست رفتن اعتماد و اطمینان به صنعت بیمه می‌انجامد.

مصاحبه با کارشناسان رسمی دادگستری و ارزیابان خسارت بیمه‌ای در خصوص ارزیابی افت قیمت

برآیند مصاحبه با کارشناسان رسمی دادگستری و ارزیابان خسارت بیمه‌ای بر این اساس است که متأسفانه افت قیمت ناشی از تصادفی که هنگام کارشناسی خودرو برای خرید و فروش تعیین می‌شود، تفاوت زیادی با نظر کارشناس بیمه و دادگستری دارد و به همین دلیل دریافت افت قیمت واقعی ماشین در تصادف تبدیل به یک چالش اساسی شده است. تا پیش از افزایش سرسام‌آور قیمت خودروهای داخلی و خارجی در سال‌های اخیر، صاحبان خودروهایی که عمر آن‌ها ۵ سال و کمتر بود می‌توانستند برای گرفتن افت قیمت ماشین در تصادف اقدام کنند. این قانون همچنان تا حدی پا بر جا است؛ اما در حال حاضر نظر کارشناس بیمه یا دادگستری (در صورت شکایت) شرط اصلی در تعیین خسارت و گرفتن افت قیمت خودرو است. این فرد معمولاً عواملی مثل محدوده قیمت، سال ساخت، بخش آسیب دیده، داخلی یا خارجی بودن خودرو و ... را در نظر می‌گیرد.

مصاحبه با نمایندگان صنعت بیمه و بیمه‌گذاران در خصوص نیاز به پوشش افت قیمت

نتیجه مصاحبه با نمایندگان صنعت بیمه و بیمه‌گذاران، ما را به این جمع‌بندی می‌رساند که در حال حاضر کمتر بیمه شخص ثالثی را می‌توانید پیدا کنید که فرایند گرفتن افت قیمت خودرو از طریق آن به موفقیت ختم شود؛ چون اکثر شرکت‌های بیمه‌گر زیر بار چنین درخواست‌هایی نمی‌روند. تنها راه گرفتن خسارت افت قیمت از این شرکت‌ها، شکایت به مراجع قانونی است که نیاز به دوندگی و صرف هزینه زیاد دارد.

از دید قانون، خسارت افت قیمت ناشی از تصادف، در دسته خسارات مالی غیرمستقیم قرار می‌گیرد که روشن نبودن فرایند اخذ خسارت افت قیمت (از مسبب حادثه یا شرکت بیمه)، باعث نارضایتی و بدبینی به صنعت بیمه شده است و نمایندگان بیمه به عنوان صف اول فروش و خدمت‌رسانی به بیمه‌گذاران و همچنین بیمه‌گذاران به این موضوع که سردرگمی از پرداخت شدن یا پرداخت نشدن خسارت و اینکه آیا مسبب حادثه مسئول جبران خسارت است و یا شرکت بیمه، باعث عدم اطمینان و اعتماد به صنعت بیمه شده است.

افت قیمت خودرو یکی از چالش‌های روز صنعت بیمه است. پیشنهاد ما این است که می‌توان موضوع افت قیمت خودرو را به عنوان یک پوشش مازاد به بیمه بدنه و یا شخص ثالث افزود به طوری که خسارت خودروی متعارف از محل بیمه شخص ثالث و خسارت خودروی نامتعارف از محل بیمه بدنه باشد؛ البته بهتر است این موضوع به عنوان یک پوشش برای بیمه بدنه و به صورت انتخابی باشد. در هنگام تدوین و تصویب قانون شخص ثالث، هیچگونه بحثی در رابطه با افت قیمت مطرح نبوده و میزان تعهدات مالی تعیین شده در قانون، بدون احتساب افت قیمت خودرو لحاظ گردیده است. لذا در صورتیکه کماکان تاکید بر دریافت خسارت افت قیمت وجود داشته باشد، قطعاً بدون تعیین حق بیمه متناسب برای آن، شرکت‌های بیمه متضرر خواهند شد.

در پایان لازم به ذکر است که از آنجایی که در این طرح، علاوه بر کشور آمریکا به بررسی نحوه محاسبه افت قیمت در کشورهای هند، ترکیه، انگلستان، آلمان و مالزی نیز پرداخته شده، قابل توجه است که در تعیین افت قیمت بر اساس فرمول $17C$ قیمت روز وسیله نقلیه، میزان آسیب و میزان مسافت پیموده شده ملاک عمل قرار می‌گیرد اما در سایر کشورهای ذکر شده معیارهای مهم دیگری اعم از وضعیت کلی وسیله نقلیه در قبل و بعد تصادف، تصادفات قبلی و تاثیر آنها بر ارزش فعلی وسیله نقلیه، کیفیت تعمیرات و استفاده یا عدم استفاده از قطعات اصلی، شرایط فعلی بازار و سن خودرو ملاک عمل می‌باشد که دید جامع‌تر و گسترده‌تری را از افت قیمت را به ما می‌دهد و در برآورد بهتر افت قیمت به ما کمک می‌کند.

با سپاسی از شما

